

Załącznik nr 1 do Uchwały
Zarządu Powiatu w Wąbrzeźnie z dnia
Projekt

**POWIATOWY PROGRAM
KOREKCYJNO–EDUKACYJNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC
DOMOWĄ W POWIECIE WĄBRZESKIM
NA LATA 2024-2030**

Opracowanie:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie

Wąbrzeźno, kwiecień 2024 r

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Przemoc - słownik pojęć	3
III. Podstawa prawna.....	4
IV. Standard prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.	5
V. Odbiorcy programu	6
VI. Cele programu	6
VII. Realizacja programu.....	6
VIII. Realizatorzy programu	7
IX. Finansowanie programu.....	8
X. Wskaźniki osiągnięcia celu.....	8
XI. Monitoring i ewaluacja programu	8
XII. Wnioski końcowe	9

I. Wstęp

Przemoc jest negatywnym zjawiskiem społecznym, które działa destrukcyjnie na podstawową komórkę społeczną jaką jest rodzina. Przemoc domowa jest trudnym problemem badawczym, ponieważ często osoby doświadczające przemocy ukrywają ją.

Czynności podejmowane przez specjalistów z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej powinny dotyczyć zarówno osób doświadczających przemocy, jak i osób stosujących przemoc domową.

Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej powinny opierać się na kompleksowej pomocy, to znaczy skierowanej zarówno do osoby doświadczającej przemocy, jak i osoby stosującej przemoc, w celu zatrzymania, zakończenia przemocy. Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych winien stanowić integralną część systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

Zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań powiatu z zakresu administracji rządowej należy opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych.

II. Przemoc - słownik pojęć

Według ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 424) zgodnie z art. 2 przez przemoc domową - należy rozumieć: jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,

h) małoletniego,

- wobec których jest stosowana przemoc domowa;

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,

c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,

d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,

h) małoletniego,

- wobec których jest stosowana przemoc domowa;

Osoba stosująca przemoc domową - należy przez to rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.

Świadek przemocy domowej to osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej.

III. Podstawa prawna

Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych określają następujące akty prawne:

- 1) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424);
- 2) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.);
- 3) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.);
- 4) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17 ze zm.);
- 5) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Postępowania Karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37 ze zm.);
- 6) Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 r. poz. 1163);
- 7) Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także

wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1164);

- 8) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2013 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870);
- 9) Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 – przyjęty Uchwałą nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r.;
- 10) Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2026 – przyjęty Uchwałą Nr 1/39/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 stycznia 2021 r.;
- 11) Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2021-2030;
- 12) Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2024-2030, przyjęty Uchwałą Nr/....../2024 Rady Powiatu z dnia 2024 r.

IV. Standard prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

Standard prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową obejmuje:

1. Zmianę przekonań odbiorców programów korekcyjno-edukacyjnych dotyczących przemocy domowej.
2. Powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy.
3. Rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia, w tym bardziej efektywne radzenie sobie z emocjami, w tym złością lub poczuciem krzywdy w sytuacjach trudnych.
4. Zmniejszenie przez uczestników programu skali zachowań opartych na sile i przemocy.
5. Wzrost świadomości na temat zjawiska przemocy domowej i konsekwencji jej stosowania.
6. Poszerzenie katalogu zachowań osób stosujących przemoc domową o zachowania alternatywne do krzywdzących w celu budowania relacji interpersonalnych opartych na poszanowaniu domowników i postawie partnerskiej.
7. Kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez użycia przemocy domowej.
8. Uznanie przez osobę stosującą przemoc swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy.

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową można prowadzić w formie spotkań indywidualnych lub grupowych. W szczególnie uzasadnionych przypadkach program może być przeprowadzony z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość.

Realizacja programu nie może odbywać się w tym samym miejscu, w którym udziela się pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej, ponieważ priorytetem jest bezpieczeństwo osób doświadczających przemocy domowej.

V. Odbiorcy programu

Odbiorcami programu są osoby stosujące przemoc domową. W programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową mogą uczestniczyć osoby uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych po zakończonym programie psychoterapii uzależnień.

Osoby stosujące przemoc domową, po skierowaniu przez zespół interdyscyplinarny do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym mają obowiązek:

- a) zgłosić się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową,
- b) dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową,
- c) ukończyć program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową w terminach określonych przez podmiot realizujący ww. program,
- d) dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o ukończeniu programu.

VI. Cele programu

Cel główny:

1. Powstrzymanie od stosowania przemocy domowej.

Cele szczegółowe:

1. Zmiana zachowań przemocowych na konstruktywne, akceptowane z poszanowaniem praw i uczuć innych osób.
2. Kształtowanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych w relacji z dzieckiem bez użycia przemocy.
3. Zdobycie wiedzy i umiejętności rozpoznawania mechanizmów powstawania przemocy domowej.
4. Nabycie umiejętności komunikacji oraz reagowania bez przemocy w sytuacjach stresujących, konfliktowych.
5. Uznania przez osobę stosującą przemoc domową swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy domowej.
6. Uzyskanie informacji o możliwości podejmowanych działań terapeutycznych, pomocowych, prawnych, psychologicznych itp.

VII. Realizacja programu

Realizowane w Polsce programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową, oparte są na modelach zbudowanych w odniesieniu do różnych koncepcji wyjaśniających przyczyny przemocy. Model społeczno-kulturowy, na którego założeniach powstał program Duluth – ukazuje rolę patriarchy i jego wpływu na stosowanie przemocy domowej. Model przemocy odnoszący się do systemu rodzinnego – wywodzi się z systemowej terapii rodzin, program oparty na

modelu przemocy, związanej z podejściem skoncentrowanym na rozwiązaniu – będzie miał za zadanie głównie wzmocnić pozytywne zachowania osób stosujących przemoc.

Dwie osoby z terenu Powiatu Wąbrzeskiego w roku 2014 zostały skierowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie do udziału w szkoleniu dla trenerów realizujących program „Bez przemocy”. Ukończyły one szkolenie i nabyły kwalifikacje uprawniające do prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych ww. programem.

Zakłada się, że ww. program prowadzony będzie przez dwóch trenerów – kobietę i mężczyznę. Relacja pomiędzy osobami prowadzącymi zajęcia stanie się w ten sposób modelem komunikacji partnerskiej dla uczestników oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

Narzędziem do przeprowadzenia ramowego programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową jest „Bez przemocy. Program korekcyjno-edukacyjny”, ale także inny którym posługują się osoby uprawnione do przeprowadzenia programu korekcyjno-edukacyjnego.

Program korekcyjno-edukacyjny prowadzony jest przez osoby :

- a) posiadające wykształcenie wyższe na kierunku praca socjalna, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej lub;
- b) posiadające tytuł zawodowy magistra na kierunku: psychologia, praca socjalna, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej lub;
- c) będące terapeutami lub psychoterapeutami;
- d) posiadające udokumentowany co najmniej 3 – letni staż pracy w instytucjach lub innych podmiotach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej;
- e) posiadające zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc domową.

VIII. Realizatorzy programu

Koordynatorem Powiatowego Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosującej przemoc Domową w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2024-2030 jest Powiat Wąbrzeski w imieniu, którego działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wąbrzeźnie, Centrum podejmuje współpracę z innymi podmiotami realizującymi zadania zakresu przeciwdziałania przemocy domowej takimi jak:

- 1) Wojewódzki Koordynator Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- 2) ośrodki pomocy społecznej;
- 3) zespoły interdyscyplinarne;
- 4) Komenda Powiatowa Policji;
- 5) Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Wąbrzeźnie;
- 6) Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie.

IX. Finansowanie programu

Zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań powiatu z zakresu administracji rządowej należy opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych. Jak wskazuje art. 6 ust. 5 ww. ustawy środki na realizację i obsługę programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową zapewnia budżet państwa.

X. Wskaźniki osiągnięcia celu

1. Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w Programie Korekcyjno-Edukacyjnym:
 - a) liczba przeprowadzonych edycji programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową,
 - b) liczba osób, wobec których grupa diagnostyczno-pomocowa wnioskuje do zespołu interdyscyplinarnego o wydanie skierowania do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową,
 - c) liczba osób, które zostały skierowane przez zespół interdyscyplinarny do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,
 - d) liczba osób, które ukończyły programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową,
 - e) liczba osób, które uporczywie uchylały się od uczestnictwa w programach,
 - f) liczba osób, wobec których zastosowano karę grzywny w związku z uporczywym uchylaniem się od uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,
 - g) liczba osób, wobec których zastosowano karę ograniczenia wolności w związku z uporczywym uchylaniem się od uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.
2. Badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych:
 - a) liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programu psychologiczno-terapeutycznego powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy domowej.

XI. Monitoring i ewaluacja programu

W trakcie trwania edycji programu korekcyjno-edukacyjnego będzie on na bieżąco monitorowany pod względem przydatności i efektywności oraz obecności zakwalifikowanych uczestników na poszczególnych spotkaniach, zajęciach.

Badanie skuteczności programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową winno odbywać się przez monitorowanie ich zachowań do 3 lat po ukończeniu programu. Należy wziąć pod uwagę liczbę osób stosujących przemoc domową, które po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy domowej.

Program będzie podlegał ewaluacji w oparciu o dane zebrane podczas monitoringu.

XII. Wnioski końcowe

Realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc poszerzy możliwości pomocy osobom uwięzonym w sytuacji przemocy domowej. Kompleksowe udzielenie pomocy zarówno osobom doświadczającym przemoc domową jak i osobom stosującym przemoc domową oceniane jest jako bardziej efektywne i w większym stopniu może przyczynić się do zaprzestania stosowania przemocy domowej.

Monitoring Powiatowego Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla Osób Stosujących Przemoc Domową w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2024–2030

Podstawa prawna: Uchwała Nr Rady Powiatu w Wąbrzeźnie z dnia 2024 r. w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla Osób Stosujących Przemoc Domową w Powiecie Wąbrzeskim na lata 2024-2030

Cel główny: Zatrzymanie przemocy

Odbiorcy programu: osoby stosujące przemoc domową.

[illegible]